

Revitalizace údolních mokřadů na řece Recknitz a na středním toku řeky Trebel

ZLEPŠENÍ
STRUKTURY
VODNÍHO TOKU

Ochrana mokřadů, hospodaření s vodou, ochrana druhů, vlastní dynamika, dobrovolná opatření, revitalizace, ochrana klimatu

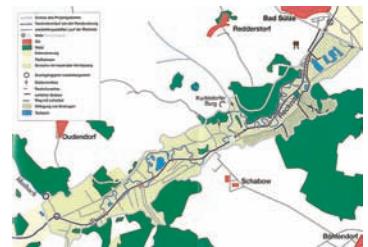
Údolní mokřady řeky Recknitz a středního toku řeky Trebel byly až do revitalizace v letech 1998–2001 velice poškozené odvodňováním, těžbou rašeliny a intenzivním zemědělstvím. Prvotním cílem projektu bylo zachování a podpora mokřadů jakožto biotopů pro ohrožené živočišné a rostlinné druhy. Zároveň opatření významně přispěla k ochraně klimatu, půdy a vodních zdrojů. Obnova bývalých koryt toku a přebudování vnitřních odvodňovacích systémů navíc přispívají k dosažení „dobrého ekologického stavu“ akvatických ekosystémů a na nich závislých suchozemských biotopů, které vyžaduje rámcová směrnice o vodách.

(1) Údolní mokřad na řece Trebel

Oblast

Projekt revitalizace údolního mokřadu řeky Recknitz se zaměřuje na oblast, která se rozkládá v okrese Nordvorpommern a Bad Doberan. Zahrnuje tok řeky Recknitz od jezu Bad Sülze až k jezu Dudendorf a mokřady pokrytou dolinu této řeky.

Celková plocha má rozlohu 550 hektarů. Projekt revitalizace údolních mokřadů na středním toku řeky Trebel se vztahuje k oblasti v okrese Nordvorpommern o rozloze 2 850 hektarů mezi mokřadem Grenztalmoor na severu a obcí Bassendorf na jihu. Obě dvě revitalizované oblasti jsou domovem mnoha ohrožených živočišných a rostlinných druhů a patří mezi oblasti FFH a ptačí oblasti EU.

(2) Mapa zrevitalizovaného úseku řeky Recknitz

Povodí a spolková země: Warnow/Peene; MV

Název vodního tělesa: Recknitz, Trebel a její údolní mokřady

Typ vodního toku podle LAWA: Typ 23 „Přítoky Baltského moře se zpětným vzdutím či brakickou vodou“,

Indikativní ukazatelé zatištění a dopadů (RSV): Mokřady: odvodňování, intenzivní zemědělství, degradace;

Řeky: napřimování, zpevňování, přesun koryta

Statut ochrany: Oblast FFH 1941–301 / 2044–302, ptačí oblast EU ID 092 „Mecklenburger Schweiz, Recknitz und Trebeltal“, SPA 2241–401, různé přírodní chráněné oblasti

Podnět

Meklenburcko-Přední Pomořansko patří ke spolkovým zemím s nejhojněji rozšířenými mokřady v celém Německu. Protože se tu však po staletí provozovalo intenzivní zemědělství a těžila rašelina, je mnoho mokřadů poznamenáno odvodňením a degradací horních vrstev. V polovině 20. století se začalo i v údolních mokřadech, které do té doby byly zemědělsky využívány poměrně málo, s trvalým snižováním hladiny vody v půdě, aby bylo umožněno intenzivní zemědělství a těžba rašeliny.

Zásah do vodního režimu měnil resp. omezoval tvorbu mokřadů a měl navíc negativní vliv na podmínky biotopů několika typických slatiných živočišných a rostlinných druhů. Postupující odvodňování vedlo k tomu, že se z mokřadů, které za přirozených podmínek zachytávají a ukládají uhlík naopak další uhlík do ovzduší uvolňoval. Aby byl vodní režim vylepšen a biotopy, z nichž jsou některé dokonce chráněny zákonem (především močály, rákosiny a vlhké louky), mohly být uchovány jakožto prostředí pro živočichy a rostliny žijící v mokřadech, byly spuštěny projekty EU-LIFE k revitalizaci údolních mokřadů Recknitz a střední Trebel, které byly ještě doplněny Programem na ochranu mokřadů z roku 2000.

Cíle

Prioritním cílem obou projektů LIFE bylo chránit druhy ohrožené intenzivním využíváním půdy v údolních nivách, především živočišné a rostlinné druhy z přílohy 2 směrnice FFH a prioritní ptačí druhy přílohy 1 směrnice EU o ochraně ptactva a uchovat či obnovit jejich biotopy. Z pohledu rámcové směrnice vod je zajímavé to, že za tímto účelem bylo také nezbytné obnovit přirozené vodní podmínky (opětovné zamokření říčních údolí) a revitalizovat vodní toky.

(3) Opětovné zamokření údolních mokřadů podél řeky Trebel

Opatření

Projekt se soustředil především na obnovu zamokření a podnícení vlastní dynamiky mokřadních stanovišť. V okolí řeky Recknitz země Meklenburcko-Přední Pomořansko vykoupila 182 ha mokřadů a v oblasti Trebel asi 1 100 ha a poté, co byla provedena opatření k jejich opětovnému zamokření, byly ponechány svému přirozenému vývoji nebo se na nich hospodaří pouze extenzivně. Zemědělci byli za ztrátu půdy odškodeně.

Mezi opatření, která jsou relevantní také pro implementaci rámcové směrnice o vodách na řece Trebel patří především obnovení původního koryta v délce 12,3 km, odstranění čerpacích stanic a hrází, zabudování ochranného jezu pro zajištění minimálních vodních stavů a upravení vnitřního odvodňovacího systému zabudováním pevných přehrázek a zvýšením dna.

Další revitalizační opatření na Recknitz byla zahájena o rok později a patřila k nim obnova původního koryta v délce 9,4 km, přechod na extenzivní využívání luk a pastvin a přebudování vnitřního odvodňovacího systému přehrazením odtokových kanálů, zvýšením dna, zapuštění štětovnic a pevných přehrázek.

Projektu se pod vedením Zemského úřadu pro životní prostředí, ochranu přírody a geologii Meklenburka-Předního Pomořanska (Landesamtes für Umwelt, Naturschutz und Geologie Mecklenburg-Vorpommerns - LUNG)

Revitalizace údolních mokřadů na řece Recknitz a na středním toku řeky Trebel

Aktéři/ postup

a státního úřadu pro životní prostředí a přírodu Stralsund (Staatliches Amt für Umwelt und Natur Stralsund (StAUN)) účastnily různé úřady pro ochranu přírody a vodohospodářské úřady. Omezení hospodářského využívání v budoucnosti vycházelo z principu dobrovolnosti a byl to předpoklad k tomu, aby mohla být revitalizační opatření v rámci Programu na ochranu mokřadů zrealizována.

Náklady/ financování

Náklady na revitalizaci údolních mokřadů Recknitz činily 4,8 miliónů DM (asi 2,9 mil EUR), přičemž převážná část byla financována z prostředků fondu LIFE EU. Zbývající částku poskytla spolková země z vlastních prostředků v rámci Programu na ochranu mokřadů. Revitalizace údolního mokřadu na středním toku Trebel se vyplhala na 6,6 milionů Eur. Realizace projektu byla ze 75% financována z prostředků LIFE. Jednu čtvrtinu finančních nákladů financovala spolková země v rámci Programu na ochranu mokřadů.

V období 2007 až 2013 (2015) je v souvislosti s Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova předkládána rozsáhlá dotační směrnice na podporu provádění rámcové směrnice o vodě, Natura 2 000 a ochranu mokřadů. Tento program umožní další výkupy pozemků.

Výsledky/ hodnocení

Přirozená sukcese, která souvisí s funkcí ploch a opětovným zamokřením, již po krátké době vedla k ekologickému zkvalitnění zamokřených oblastí a přinesla pozitivní výsledky v oblasti ochrany půdy, klimatu, přírody a vod. Plánované stavy vody se v rozsáhlých částech říčních údolí podařilo splnit.

První pozitivní výsledek se projevil tím, že v místech, kde byly řeky Rednitz a Trebel navráceny do původního koryta se opět rozšířily typické živočišné a rostlinné druhy.

Jednak došlo k rozmnožení druhů rostlin, které napomáhají tvorbě rašelin, jednak se vrátily ohrožené druhy živočichů (především evropsky významné druhy ptáků). Navíc se zvýšila kvalita vody v řekách.

Do roku 2006 vykoupila spolková země Meklenburko-Přední Pomořansko více než 1.890 hektarů půdy za účelem ochrany mokřadů. Do konce roku 2007 bylo na Nadaci pro životní prostředí a ochranu přírody Stiftung Umwelt- und Naturschutz MV (StUN) převedeno 2.225 ha z Programu na ochranu mokřadů, které se nachází ve 13 dílčích oblastech převážně ve východní části země Meklenburko-Přední Pomořansko.

Kontakty

**Umweltministerium
Mecklenburg-Vorpommern**
Schloßstraße 6–8
19053 Schwerin
Tel.: 0385 / 588 – 0
Fax: 0385 / 588 – 8990
Poststelle@um.mv-regierung.de
www.um.mv-regierung.de

**Landesamt für Umwelt,
Naturschutz und Geologie
Mecklenburg-Vorpommern**
Goldberger Straße 12
18273 Güstrow
Tel.: 03843 / 777 – 0
Fax: 03843 / 777 – 106
www.lung.mv-regierung.de

**Staatliches Amt für
Umwelt und Natur Stralsund**
Badenstraße 18
18439 Stralsund
Tel.: 03831 / 696 – 0
Fax: 03831 / 696 – 233
Poststelle@staunst.mv-regierung.de

Literatura/ Odkazy

LUNG M-V (2001): Renaturierung im Recknitztal, ein Projekt für den Erhalt bedrohter Arten und Lebensräume “ – Dokumentation eines EU-LIFE-Projektes.

StAUN Stralsund (o.J.): EU-LIFE-Projekt „Renaturierung des Flusstalmoores der mittleren Trebel“. www.mv-regierung.de/staeun/stralsund_n/pages/abt2_eu_life_trebel.htm.

StAUN Stralsund (o.J.): EU-LIFE-Projekt „Renaturierung des Flusstalmoores der Recknitz“. www.mv-regierung.de/staeun/stralsund_n/pages/abt2_eu_life_recknitz.htm.

MVregio Landesdienst mv/sn (2006): Stiftung Umwelt- und Naturschutz sichert Moorflächen für Naturschutz. www.mvregio.de/nachrichten_region/sn/10509.html. www.botanik.uni-greifswald.de.

Zdroje obrázků: baerens & fuss (Karte); H.-Peter Müller, Alt Meteln (1)/(3); LUNG (2); z „Landschaftsökologische Moorkunde“ (2001, Succow/Joosten), E. Schweizerbart’sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart, S. 368, Abb. 7–42 (4)

Redakce: Michael Bender, Tobias Schäfer, Alexandra Gaulke, Stephan Göbel, Ines Fiddecke, Katrin Kusche, Anja Lägel

Stav: duben 2008

Přeložila: Renata Koutná

Upřavila: Kateřina Hryzáková

Arnička
Program Ochrana přírody
Ing. Jana Vitnerová
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
Tel/fax: 222 781 471, 222 782 808
E-mail: priroda@arnika.org
www.priroda.arnika.org

Projekt „Best practice“ příklady z Německa a České republiky“ je financován Spolkovým ministerstvem životního prostředí a Spolkovým úřadem pro životní prostředí. Tyto instituce nenesou žádnou zodpovědnost za správnost a úplnost údajů ani případné narušení práv třetích osob. Názvy vyjádřené v textu nemusí odpovídat názorům těchto institucí.

Bundesministerium
für Umwelt, Naturschutz
und Reaktorsicherheit

GRÜNE LIGA e.V.
Bundeskontaktstelle Wasser
Prenzlauer Allee 230
10405 Berlin
Tel.: +49 30 4433 91 - 44 Fax: - 33
E-Mail: wasser@grueneliga.de
Internet: <http://www.wrrl-info.de>